

General-potpukovnik
VELJKO KADIJEVIĆ

Tito — tvorac naše savremene konceptije opštenarodne odbrane

Udeo druga Tita u stvaranju i razvoju doktrine narodnooslobodilačkog rata i revolucije bio je i još uvek je predmet istraživanja, studija i rasprava raznih vrsta — od filozofskih, preko istorijskih i društveno-političkih do vojnostručnih. Ono što su sva istraživanja nepobitno utvrdila, svodi se na zaključak da je drug Tito, oslanjajući se na marksističku nauku i na praktičnu borbu Komunističke partije Jugoslavije, koncipirao i razvio našu originalnu doktrinu narodnooslobodilačkog rata i revolucije. Iako neke elemente te doktrine susrećemo i ranije u istoriji, kao što je na primer partizanski rat, ipak je naš narodnooslobodilački rat prvi u istoriji vođen prema doktrini u kojoj se partizanski oblik oružane borbe razvio do takvih razmera da je prerastao u kombinovani oblik oružane borbe kao dominantan. Sa vojnog aspekta posmatrano, to je naš najznačajniji doprinos razvoju vojne misli i prakse oslobodilačkih pokreta uopšte. Taj doprinos je utoliko značajniji što je razvoj oslobodilačkih i revolucionarnih pokreta posle drugog svetskog rata dokazao zakonomernost, a ne slučajnost pojave naše doktrine. Poznata je, naime, slična praksa u vezi sa mnogim fundamentalnim pitanjima vođenja rata i oružane borbe revolucionarnih i oslobodilačkih ratova naroda Kine, Alžira, Vijetnama, Kambodže i drugih. Bitne postavke doktrine narodnooslobodilačkog rata genijalno su odrazile ne samo naše opšte i specifične zakonomernosti borbe, već su istovremeno anticipirale i neke osnovne zakonomernosti razvoja društva uopšte kroz oslobodilačke i revolucionarne ratove nakon drugog svetskog rata.

Zbog toga, istorijska uloga druga Tita kao tvorca doktrine narodnooslobodilačkog rata objektivno je imala i ima širi međunarodni

značaj. I to je, svakako, jedan od razloga da se o Titu kao ideologu doktrine našeg narodnooslobodilačkog rata i kao strategu njene realizacije mnogo zna u nas i u svetu...

Svi oni koji su imali prilike da neposredno prate i na određen način učestvuju u posleratnoj izgradnji teorije i prakse naše odbrambene koncepcije znaju koliki je ogroman, svestran i odlučujući uticaj druga Tita. Taj uticaj je permanentan, a ispoljava se na veoma različite načine — počev od stalnog praćenja i usmeravanja odbrane u skladu sa razvojem našeg društva, nauke, tehnike i vojne misli u svetu, preko ličnih teorijskih razrada najaktuelnijih i najvitalnijih pitanja odbrane, do odlučivanja o svim prelomnim momentima razvoja naše odbrambene koncepcije, koji su suštinski opredeljivali njen put i doveli je do onoga što ona danas jeste.

Zahtevi koje je drug Tito postavljao u izgradnji naše savremene koncepcije opštenarodne odbrane su veoma svestrani. Najvažniji među njima mislim da su: 1) naša savremena koncepcija opštenarodne odbrane svoje poreklo i osnove ima u narodnooslobodilačkom ratu; 2) ona uvek mora ostati naša i bazirati na našim uslovima; 3) ona mora biti okrenuta budućnosti i uvažavati najsavremenija dostignuća društva, nauke, tehnike, vojne misli i prakse...

Da bismo što tačnije mogli razumeti Titove reči: »Naša današnja koncepcija opštenarodne odbrane nije ništa drugo nego dosljedna i odlučna primjena velikih iskustava iz narodnooslobodilačkog rata u našim sadašnjim uslovima«, i pomoću njih doći do potpunog odgovora na pitanje o genezi naše koncepcije opštenarodne odbrane, biće korisno da se podsetimo kako drug Tito gleda na iskustva narodnooslobodilačkog rata i način njihovog korišćenja u vezi sa izgradnjom naše savremene doktrine odbrane. Govoreći sastavu škole rezervnih pešadijskih oficira u Bileći 25. avgusta 1966. godine, drug Tito je rekao:

»Mi zaostajati nećemo. Teorija o tome da ćemo mi u eventualnom budućem atomskom ratu ratovati po grupama i da se ne isplati ići na skupa najsavremenija sredstva... ne stoji. Mi ćemo kombinirati jedno i drugo...

Mi imamo ogromna iskustva iz našeg partizanskog rata na kojima nam zavide mnogi. Ali ta iskustva nisu sve. Mi imamo i iskustva iz perioda kada je naša Armija dejstvovala frontalno. Ta iskustva moramo kombinovati sa najnovijim naučnim dostignućima. Ta dostignuća mi moramo slijediti«.

U tim Titovim stavovima data je suština odnosa savremene koncepcije opštenarodne odbrane prema našim iskustvima i prema savremenim dostignućima. Bitno u tim stavovima jeste:

— imamo iskustva ne samo iz partizanskog, već i iz frontalnog načina ratovanja, i ta celovita iskustva treba koristiti;

— pogrešno je apsolutizirati bilo koja iskustva, već njih treba kombinovati sa savremenim saznanjima i dostignućima.

Teorija »ratovanja po grupama«, koja je u raznim periodima razvoja naše koncepcije opštenarodne odbrane bila više ili manje prisutna i koju Tito kritikuje, u stvari znači grubo apsolutiziranje samo jednog dela naših iskustava iz narodnooslobodilačkog rata, čak ne ni kompletnih partizanskih iskustava, odnosno vraćanje na najteže uslove iz 1941. godine. U našem posleratnom razvoju bilo je perioda kada su bile jako prisutne teorije koje su potcenjivale naša celokupna partizanska iskustva, a apsolutizirale iskustva iz frontalnog načina ratovanja, i to više stranâ nego naša. Iz citiranog Titovog stava očigledno je da su i te teorije neprihvatljive...

Jedno od osnovnih pitanja svake odbrambene doktrine, pa i naše, jeste pitanje oružane sile, *njenog karaktera, organizacije, mesta i uloge u odbrambenom sistemu zemlje*. Odnos prema tome pitanju bitno opredeljuje doktrinu odbrane u celini. Zbog toga je to često predmet rasprava, pogotovo kad se radi o oružanoj sili socijalističkog društva. Zato bi Titovi teorijski stavovi i praktična rešenja o ovom pitanju izuzetno pomogli u formiranju što pravilnije ocene u posleratnom razvoju naše odbrambene doktrine.

Malo je ko u istoriji ratova bio prinuđen da u relativno kratkom vremenu tako često menja forme organizacije oružanih snaga u skladu sa objektivno nastalim promenama kao što je to Tito činio u narodnooslobodilačkom ratu. Bitne karakteristike tih promena su u tome da su *bile adekvatne promenama u situaciji*, što je odmah u surovoj praksi rata, kao vrhovnom kriteriju istine, i proveravano, i da su odluke o promenama *pravovremeno* donošene.

Normalno je da su sa takvim iskustvom, Titova gledanja na karakter, organizaciju i ulogu naših oružanih snaga u posleratnom periodu bila jasna, realna, zasnovana u prvom redu na marksističkoj proceni situacije, a ne na idealističkoj ili dogmatskoj primeni shema. U govoru mladim oficirima NOV i POJ, još 1943. godine on je govorio: »... Ali vi ćete imati i veliki zadatak sutrašnjice... Tada ćete vi biti rukovodioci jedne narodne armije, koja će bdjeti na tekovinama što će ih stićati naš narod... Vi ste oni na koje će narod osloniti sigurnost naše zemlje... kako biste dostojno reprezentovali

oficire naše NOV, oficire koji su zaista izrasli iz najdubljeg korjena samog naroda«.

Dakle, već tada, naravno i prije, drugu Titu je jasno kakva treba da izgleda organizacija naših oružanih snaga koja će štititi bezbednost naše zemlje posle rata.

U govoru septembra 1953. godine, Tito ističe: »Naši narodi mogu biti srećni i ponosni što je izgrađena takva armija kao što je danas oni imaju. Njihova budućnost je osigurana, njihov mirni razvitak je osiguran, mi smo stvorili snažan instrument naše nezavisnosti i mirnog razvitka«. Govoreći o ulozi i karakteru JNA u decembru 1953. godine, kaže »... mi smo po završetku oružanog dijela revolucije znali već po iskustvu iz istorije da se ni jedna tekovina revolucije ne može sačuvati ako nema jedne oružane snage koja bi čuvala tu revoluciju. Tako je bilo u prošlosti, tako je danas, a biće tako još dugo vremena... naša Armija nije nešto što bi bilo van samog naroda«. U decembru 1961. godine, povodom dvadesetogodišnjice JNA, drug Tito podvlači: »Odbrana naše zemlje nije samo stvar Armije, iako ona predstavlja njen najorganizovaniji i udarni dio«.

Sve to jasno pokazuje kakvi su Titovi stavovi o bitnim pitanjima koncepcije naše odbrane u posleratnom razvitku zemlje: — koncepcija odbrane zemlje polazi od toga da u njoj učestvuju sve snage društva zajedno sa oružanim snagama; — Armija je najorganizovaniji i udarni deo te odbrane; — kada je u pitanju organizacija oružanih snaga, za Tita se nikada nije postavilo pitanje — milicija ili regularna armija, kao što to neki postavljaju sa različitim motivima. Otuda kod njega nema čak ni teorijskih rasprava o toj temi. On je, očigledno, pitanju izgradnje naših oružanih snaga u ratu i miru, kao i svim drugim pitanjima revolucije i izgradnje socijalizma, prilazio marksistički, stvaralački.

U izgradnji naše vojne misli i prakse drug Tito je stalno ukazivao na potrebu stvaralačkog kombinovanja naših bogatih iskustava iz narodnooslobodilačkog rata sa najnovijim dostignućima nauke i uslovima koje pružaju naš i svetski savremeni razvoj...

Upoređujući osnovne postavke naše savremene koncepcije opštenarodne odbrane sa postavkama koncepcije prema kojoj je izveden narodnooslobodilački rat 1941—45. godine pod rukovodstvom druga Tita, zatim prateći posleratni razvoj naše koncepcije odbrane, način, vreme i stepen uticaja koji je na taj razvoj izvršio, nedvosmisleno proizlazi da je drug Tito *tvorac i naše savremene koncepcije opštenarodne odbrane i to u domenu ideologije i politike odbrane, kao i u domenu strategije i taktike oružane borbe.*

(»Vojno delo« br. 6/76)